

Polisförbundets yrkes- och kriminalpolitiska program

En bra polis för allas trygghet

– 99 åtgärder för ett polisarbete i framkant

Innehåll

Förord av ordförande Lena Nitz	4
Svensk polis ska vara hela Sveriges polis	5
Stärk professionen för värnat förtroende	6
Öka polisyrkets attraktionskraft	7
Kvalitetssäkra och tydliggör polisrollen	8
Använd personalresurserna rätt	9
Skapa en lärande organisation och satsa på kontinuerlig kompetensutveckling	10
Investera i praktisknära polisforskning, teknikutveckling och innovation	11
Bekämpa grov organiserad brottslighet och gängkriminalitet	13
Öka gränsskyddets förmåga	15
Stärk förmågan mot terrorism, yttre säkerhetshot och gråzonsproblematik	17
Prioritera det brottsförebyggande arbetet	19
Stärk arbetet mot barn- och relationsvåld samt brott med hedersmotiv	20
Skydda de som skyddar	21

Förord av ordförande **Lena Nitz**

Svensk poliskår hör till en av världens bästa. Trots det är det inte alltid vi kan göra så bra ifrån oss som vi vill. För det krävs nämligen rätt förutsättningar: rätt antal kollegor, rätt arbetsverktyg, rätt kunskaper och rätt förmågor.

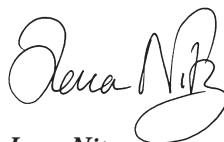
När det brister i någon av de här delarna – när kollegorna är för få, arbetsverktygen inte fungerar optimalt och när fortbildningar ställs in – uppstår frustration. Som polis vill man hjälpa, skydda och ställa tillrätta. Att känna att man skulle kunna göra det ännu bättre, om bara förutsättningarna fanns, kan leda till uppgivenhet. Men det kan också leda till handlingskraft.

Vi har tagit vara på att vår kår genomsyras av handlingskraft och att våra medlemmar och förtroendevalda har stor kunskap om vad som behöver förändras och förbättras. Därför har vi vänt oss till både medlemmar och förtroendevalda för att inhämta såväl problembeskrivningar som förslag på lösningar.

Förslagen på lösningar har utmynnat i det här programmet, där vi vänder oss både till politiker och till våra polismyndigheter med förslag på vad som kan göras. För ska polisens förutsättningar att göra ett riktigt bra jobb förbättras så behöver vi jobba på bred front. Det räcker inte att vi får rätt antal kollegor genom högre löner och bättre villkor. Vi behöver dessutom förbättrade arbetsverktyg, utvecklade metoder och tillgång till kompetensutveckling för att hålla såväl kunskaper som förmågor uppdaterade och för att polisyrket ska kunna utvecklas i takt med tiden.

Som poliser påverkas våra förutsättningar dessutom i hög grad av hur lagstiftningen ser ut och av vilka resurser och befogenheter andra delar inom de rättsvårdande myndigheterna har. Vi påverkas också av politiska beslut kring sådant som vård, omsorg och skola. Och vi påverkas av vad som händer i vår omvärld och av den snabba teknikutvecklingen.

Polisförbundet är och kommer alltid att vara ett fackligt yrkesförbund som driver de frågor som ligger yrket närmast. Men vi är också ett förbund med medlemmar med ett oerhört viktigt och samhällsbärande uppdrag och för att stärka vår poliskårs möjlighet att utföra sitt uppdrag så bra och så effektivt som möjligt måste vi också lyfta blicken bortom oss själva. Vi måste höja vår blick och se vilka förbättringar och förändringar vi kan föreslå i samhället – för att våra medlemmar ska kunna komma till sin fulla rätt i uppdraget att hjälpa, skydda och ställa tillrätta. Det är det vi gör i vårt yrkes- och kriminalpolitiska program, det program som tillkommit genom gemensam kraft och klokskap.

Lena Nitz

Polisförbundets ordförande, september 2020

Svensk polis ska vara hela Sveriges polis

En central del av samhällskontraktet och en viktig del av demokratins grund är människors förtroende för rättsstaten, att staten uppfyller sitt ansvar för säkerhet och brottsbekämpning. Ansvaret gäller hela landet – och alla människor – och är inget staten får abdikera från då det riskerar att leda till att rättsstaten vittrar sönder och demokratin undergrävs. Polisens del av ansvaret regleras i polislagen och polisförordningen.

”I dag upplever många att polisen inte är tillgänglig och finns där för dem i tillräckligt hög utsträckning.”

I dag upplever många att polisen inte är tillgänglig och finns där för dem i tillräckligt hög utsträckning. Det kan gälla personer bosatta i lands- och glesbygd, boende i kriminellt belastade områden, eller andra som inte upplever att polisen har tillräckligt med resurser för att vara dem behjälpliga. Inte sällan hänger upplevelsen ihop med att andra myndigheters representation har minskat där man bor, att arbetsmarknaden är svår, och att det uppfattas som att samhällsservicen har försämrats.

Kombinerat med en oro på grund av vardagsbrottslighet, allmän social oro eller på grund av grov organiserad brottslighet och gängkriminalitet, riskerar en känsla av att polisen inte lever upp till samhällskontraktet att slå rot. Det i sin tur kan leda till egna initiativ med alltifrån samverkan för att skrämman bort inbrottstjuvar till parallella system för rättskipning.

Polisen är demokratins försvarare. För att värna demokratiska värden som trygghet, säkerhet och yttrandefrihet måste allt ifrån mängdbrottslighet till grov brottslighet bekämpas på ett effektivt och framgångsrikt sätt. Polisen ska också försvara de demokratiska systemen och varje människas grundlagsskyddade rättigheter.

För att ytterligare värna demokratin och stärka skyddet för de individuella fri- och rättigheterna behöver det även säkerställas att andra viktiga offentliga institutioner fullt ut kan leva upp till sitt demokratiska uppdrag.

Därför vill Polisförbundet att:

1. Regeringen tillsätter en varaktig polisberedning för att tillse att utvecklingen av hela rättskedjans kapacitet och kompetens långsiktigt motsvarar utvecklingen i omvärld och närvärld.
2. Riksdagspartierna tillser att satsningen på fler poliser fortsätter över tid så att Polismyndigheten får den kapacitet som krävs för att svensk polis rättmätigt ska ses som hela Sveriges polis.
3. Polismyndigheten säkerställer att rätt resurser finns för att utrycknings- och utredningstiderna ska uppfattas som skäliga av allmänheten.
4. Regeringen utreder hur de offentliga institutionernas motståndskraft mot korruption och annan otillåten påverkan kan stärkas.

”När människor känner trygghet och säkerhet nyttjar de i högre grad demokratiska rättigheter”

Stärk professionen för värnat förtroende

Ett professionellt polisiärt förhållningssätt är en förutsättning för att människor ska ha förtroende och respekt för den poliskår som av staten givits rättigheter och skyldigheter som går utöver de som vanliga medborgare har.

När människor känner trygghet och säkerhet nyttjar de i högre grad demokratiska rättigheter som yttrandefrihet, mötesfrihet och andra viktiga principer som ligger till grund för ett demokratiskt rättssamhälle. Poliser är satta att försvara dessa rättigheter, en uppgift som underlättas av att kåren är fast förankrad i de demokratiska värden man är satt att försvara. Värden som utgår från svensk grundlag, Europakonventionen om mänskliga rättigheter och den statliga värdegrund som gäller för statsanställda.

För att värna det höga förtroende som våra poliser åtnjuter behöver polisrollens regler och förhållningssätt tydliggöras för allmänheten. Samtidigt behöver professionen ta ett större ansvar för yrkesetiken.

Därför vill Polisförbundet att Polismyndigheten/polismyndigheterna:

5. Inrättar en polisombudsman som tar emot allmänhetens klagomål, frågor och synpunkter och följer upp dessa strukturerat.
6. Tar fram yrkesetiska riktlinjer i syfte att både stärka förtroendet för poliskåren och göra det tydligare för såväl allmänhet som för poliser vad som förväntas av en polis.
7. Inför en yrkesed för poliser och att svärandet av denna ed ska vara en förutsättning för att erhålla polislegitimation.
8. Inför ett kontinuerligt, långsiktigt och konstruktivt arbete med etikfrågor inom polisorganisationerna samt att det rekryteras mentorer/handledare med uppdrag att diskutera polisetik med medarbetarna under hela deras yrkesliv inom myndigheterna.
9. Aktivt arbetar för att bredda rekrytering med syfte att poliskåren ska spegla samhället avseende kön och etnicitet för ökat förtroende.

Öka polisyrkets attraktionskraft

För att bli hela Sveriges polis krävs att polis-kåren är rätt dimensionerad i förhållande till behoven. Därför är det viktigt att polisyrket är attraktivt så att poliser vill stanna kvar i yrket och så att personer med rätt kvalifikationer vill söka sig till det.

Under flera år har en hög andel erfarna poliser valt att lämna polisyrket för andra anställningar, både inom privat och offentlig sektor. Samtidigt som polisiär kompetens värdesattes på andra håll blev det också tydligt att polisens löner och villkor inte alltid stod sig i konkurrensen med andra arbetsgivare.

Men ett yrkes attraktionskraft handlar inte bara om lön och villkor för att kunna hålla kvar och locka rätt antal personer till yrket. Det handlar också om att locka rätt personer – personer med rätt egenskaper och förutsättningar för att kunna tillägna sig ett professionellt polisiärt förhållningssätt. För att få fler av dessa att välja polisyrket behöver polismyndigheterna visa att de kan erbjuda möjligheter att utvecklas och växa både inom en roll och mot nya uppgifter hos samma arbetsgivare. Polisyrket måste upplevas som ett framtidsyrke värt att satsa på, ett yrke där det finns möjligheter att utvecklas.

(Se även kapitlet: Kvalitetssäkra och tydliggör polisrollen).

Därför vill Polisförbundet att regering och riksdag:

10. Fortsätter att satsa på polislöner fram till dess att de står i paritet med yrkets komplexitet och ansvar.
11. Utökar polismans befogenheter och mandat till att omfatta fler åtgärder inom förundersökning så att poliser kan ta en större del i arbetet med att effektivisera rättsprocessen.

Polisförbundet vill att Polismyndigheten/polismyndigheterna:

12. Skapar förutsättningar för bättre karriär- och utvecklingsvägar.
13. Utveckla den polisiära kompetensen genom att utöka möjligheten till kombinations- och rotationstjänster. Det skulle göra det möjligt för fler poliser att stanna längre i yttre tjänst och utöka möjligheterna för poliser i inre tjänst att bibehålla kompetens för ingripandeverksamhet.
14. Möjliggör en större rörlighet mellan polismyndigheterna.
15. I högre grad beviljar delpension för att förhindra att kompetens försvinner ut ur organisationerna i förtid.

Kvalitetssäkra och tydliggör polisrollen

Polisers ansvarsområden har under många år gröpts ur då delar av de polisiära kärnuppgifterna gällande såväl ordningshållning som utredning lagts ut på andra yrkesgrupper. I polisbristens spår finns också tendenser till att den tydliga gränsdragning som i dag finns mellan Försvarsmaktens och Polismyndighetens uppgifter kan komma att luckras upp.

”Det är viktigt för att upprätthålla allmänhetens förtroende för Polisen men också för rättssäkerheten.”

När polisiära befogenheter och uppgifter ges till andra yrkesgrupper uppstår en otydlighet för såväl allmänhet som för yrkesgrupperna själva om vad som särskiljer en polis från en civil. Med anledning av de särskilda befogenheter och skyldigheter som åläggs en polis enligt polislagen, behöver det tydligt framgå för allmänheten om den man vänder sig till har de befogenheterna och skyldigheterna. Det är viktigt för att upprätthålla allmänhetens förtroende för Polisen men också för rättssäkerheten.

Kravet på tydlighet i uppgiften är också viktigt när det gäller distinktionen mellan vad som är polisiära respektive militära uppgifter. Den rätt till våldsanvändning som staten givit polisen är väsensskild från de rättigheter och skyldigheter som ålagts Försvarsmakten.

Polisyirket skiljer sig från andra professionsyrken som grundar sig i utbildningar där teori och praktik är starkt sammankopplade. Till skillnad från exempelvis lärare och sjuksköterskor finns ingen yrkeslegitimation för poliser. En yrkeslegitimation för poliser skulle innebära ett tydliggörande av att man genomgått polisutbildningen och har särskilda befogenheter.

Polisyirket skiljer sig också från liknande yrken genom ytterst begränsade möjligheter att utvecklas inom polisrollen genom akademiska studier. Polisutbildningen är en uppdragsutbildning på uppdrag av arbetsgivaren och inte en formell högskoleutbildning. Detta minskar möjligheterna att läsa vidare, vilket påverkar såväl yrkets attraktivitet som utvecklingen av professionen negativt.

Därför vill Polistförbundet att:

- 16.** Det införs en yrkeslegitimation för poliser och att denna regleras av ett lagrum där det framgår vilka krav som ska vara uppfyllda för att en sådan legitimation ska kunna utfärdas och av vilken myndighet.
- 17.** Titulatur ska tydliggöra vem som har vilka befogenheter och kompetenser och därmed har polismans befogenheter och skyldigheter – för effektivitet, tydlighet och rättssäkerhet.
- 18.** Polisens rätt till tvångsmedel värnas och att de omfattande kunskaper och färdigheter poliser inhämtat under sin utbildning för att ges denna rätt tydliggörs.
- 19.** Polisutbildningen utvecklas och uppgraderas till en treårig högskoleutbildning om 180 högskolepoäng med tillhörande yrkesexamen av vilken det tydligt framgår vilka kunskaper och förmågor som kännetecknar en polis.
- 20.** Den juridiska gränsdragningen mellan Försvarsmakten och Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen värnas för att inte riskera att militären åläggs uppgifter för vilka man inte är ämnade och inte heller innehar rätt utbildning, kunskaper och färdigheter.

(Se även kapitlet: Använd personalresurserna rätt).

”För att använda resursen rätt måste också beslut fattas så nära den operativa verksamheten som möjligt”

Använd personalresurserna rätt

Medarbetare och chefer inom polismyndigheterna brinner för att kunna göra ett gott arbete och hjälpa medborgare i utsatta situationer. Men för mycket tid går åt till rapportering, dokumentation och annan form av administration.

En skev fördelning mellan poliser respektive civilanställda medför i vissa delar att uppgifter inte kan utföras på effektivaste sätt då yrkesgrupperna besitter olika kompetenser, färdigheter och befogenheter. Det medför också att de polisanställdas säkerhet inte alltid kan omhändertas på ett acceptabelt sätt.

För att använda resursen rätt måste också beslut fattas så nära den operativa verksamheten som möjligt för att tillse att den interna styrningen fungerar optimalt. För att det ska kunna ske behöver fler beslutsmandat flyttas längre ut i organisationen så att man minimerar trögheter i beslutsprocessen som ökar risken för felaktiga beslut och som inte heller gagnar effektiviteten och kvaliteten i polisarbetet.

Därför vill Polisförbundet att polismyndigheterna:

- 21.** Gör kontinuerliga verksamhetsanalyser och sätter relevanta effektmål utifrån lokala, regionala och nationella problembilder.
- 22.** Bemannar utifrån de verksamhetsbehov som framkommer i myndigheternas verksamhetsanalyser.
- 23.** Tillser att beslutsmandaten ligger på för verksamheten ändamålsenliga nivåer i organisationen.
- 24.** Tillser att andelen poliser i förhållande till civila är sådan att såväl effektivitet som säkerhet omhändertas på bästa sätt.
- 25.** Avlastar poliser med stöd av fler kvalificerade administratörer för att frigöra den polisiära resursen för kärnuppdraget.
- 26.** Ger chefer ett behovsstyrt stöd, exempelvis administrativt, för att frigöra tid till chefsuppdraget.

Skapa en lärande organisation och satsa på kontinuerlig kompetensutveckling

För att utveckla organisation och arbetssätt krävs att man kontinuerligt utvärderar och lär av tidigare erfarenheter. Ett av syftena med omorganisationen 2015 var att polisen skulle bli mer effektiv genom att spridningen av goda erfarenheter skulle underlättas när flera myndigheter ersattes av en. Granskningar har visat att Polismyndigheten fortsatt behöver bli bättre på att tillämpa och arbeta utifrån forskning och beprövad erfarenhet och att sprida de goda exemplen i organisationen.

Trots att yrket blivit mer komplex, delar av brottsligheten mer professionaliserad och uppdraget mer snabbföränderligt är utbudet av fort- och vidareutbildningar för poliser blygsamt. En organisations framgång kan stå och falla med dess förändringsförmåga, där de anställdas kompetenser är en viktig pusselbit.

Därför behöver både polisen som individ och Polisen som organisation bli bättre på att uppdatera och uppgradera kunskaper och förmågor i takt med att samhället och behoven förändras.

Den bästa metoden för att utveckla polisverksamheten är att utveckla den enskilde polisen. Det är i dennes kunskaper och förmågor som resultaten avgörs och synen på polisverksamheten grundläggs.

(Se även kapitlet: Investera i praktisk forskning, teknikutveckling och innovation).

Därför vill Polisen förbundet att:

27. Regeringen tillser att det finns erforderligt med resurser för polisiär fort- och vidareutbildning för poliser inom universitets- och högskolevärlden.
28. Polismyndigheterna genomför strategisk och individanpassad kompetensutveckling för poliser för att möta de behov som verksamheterna och enskilda poliser har i sina funktioner.
29. Polismyndigheterna tar fram individuella kompetensutvecklingsplaner för chefer så att de ges rätt förutsättningar för att utveckla och bedriva ett professionellt ledarskap.
30. Polismyndigheterna kontinuerligt inventerar och analyserar behövlig kompetens för att möta de behov verksamheterna har för att kunna utföra sitt uppdrag i en föränderlig omvärld.
31. Regeringen inrättar en skyldighet för poliser att anmäla fel och brister i verksamheten, motsvarande vårdens "Lex Maria", i syfte att systematiskt lära av begångna misstag – och skapa ett ökat skydd för poliser och enskilda medborgare.
32. Polismyndigheterna säkerställer att alla poliser omfattas av yrkeshandledning.
33. Polismyndigheterna inrättar mentorskap för alla nyanställda poliser.

Investera i praktisknära polisforskning, teknikutveckling och innovation

Det finns många exempel på framgångsrikt polisarbete, men varför ett visst arbete eller en viss metod är mer framgångsrik än en annan finns det alltför sällan svar på i organisationen. Däremot kan svaret finnas hos enskilda poliser.

Det traditionella polisarbetets forskningsanknytning är relativt svag då den svenska polisforskningen varit blygsam men också för att den inte heller har prioriterats av polismyndigheterna. Konsekvensen av det är att den operativa verksamheten inte alltid med säkerhet vet om man utför rätt åtgärd eller den mest effektiva åtgärden – trots att kravet från politiskt håll är att polisarbetet ska vila på forskning och beprövad erfarenhet. Polisverksamheten har inte heller präglats av en innovationskultur. Det har bidragit till en tröghet i anammandet av ny informationsteknologi och annan teknikutveckling för att effektivisera verksamheten. Som en följd av det arbetar poliser bland annat ofta i gamla och ineffektiva system.

Den snabba teknikutvecklingen har inneburit nya brottsverktyg som öppnat för brottsmöjligheter

som är både nya till formen och utan geografiska begränsningar. Även där har polisen haft svårt att hålla jämna steg med utvecklingen.

Därför vill Polisförbundet att regering och riksdag:

- 34.** Stärker den praktisknära polisforskningen på högskolor och universitet för att på så sätt understödja ett mer kvalitativt och effektivt polisarbete och samtidigt bättre ta tillvara polisens kunskaper och erfarenheter.
- 35.** Tillskjuter öronmärkta medel till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen för strategisk forskning och innovation inom teknik och utrustning, samt för att utveckla verksamheten så att den ligger i takt med omvärldens och brottslighetens utveckling.
- 36.** Inrättar ett internationellt polisforskningscentrum i Sverige.
- 37.** Utökar möjligheterna att använda teknik (exempelvis motsvarande dagens drönare) för spaningsarbete.

**Vidare vill Polisförbundet
att Polismyndigheten/polismyndigheterna:**

- 38.** Tar fram en nationell strategi som pekar ut färdriktningen för myndigheternas digitala utvecklings- och kompetensbehov i ett långsiktigt perspektiv.
- 39.** Satsar på strategisk forskning och innovation för att öka kunskapsmängden och leverera resultat till verksamheten så att den utvecklas i takt med omvärldens och brottslighetens utveckling.
- 40.** Rationaliserar och effektiviserar de datasystem som poliser och andra anställda jobbar i.
- 41.** Inkorporerar användbar artificiell intelligens i polisarbetet för utvecklade möjligheter att omhänderta information ur polisanmälningar samt bild- och filmmaterial som visar ansikten, registreringsskyltar och liknande för att upptäcka brott och brottsmisstänkta, men även för att se – och larma om – eventuella mönster av vikt för att förebygga, förhindra och utreda brott.
- 42.** Utreder hur artificiell intelligens kan komma att användas i framtiden med ett brottsligt syfte, vilka juridiska svårigheter som kan uppstå vid sådana brott samt hur de kan bemötas.
- 43.** Tar fram en policy för att säkerställa att etiska och moraliska aspekter liksom individens fri- och rättigheter tas i beaktande vid användning och utveckling av ny teknik, som exempelvis artificiell intelligens.

(Se även kapitlet: Skapa en lärande organisation och satsa på kontinuerlig kompetensutveckling).

Bekämpa grov organiserad brottslighet och gängkriminalitet

Under de senaste decennierna har antalet kriminella grupperingar och nätverk ökat, framförallt i områden med stora sociala utmaningar. Kriminaliteten utgår i hög utsträckning från narkotikaförsäljning och kring denna uppstår konflikter mellan olika grupper vilket resulterat i skjutningar och sprängningar.

Narkotikahandeln präglas av en stor rörlighet där det ständigt framställs nya designade preparat. Myndigheternas arbete med att klassa nya preparat som narkotika är en betydligt trögare process då narkotikaklassningen bygger på att nya substanser juridiskt behöver klassas som narkotika eller hälsofarliga varor innan de kan räknas som sådana.

I narkotikahandelns spår uppstår ett stort behov av penningtvätt vilket leder till en ökad ekonomisk brottslighet. Narkotikahandeln är också ofta nyckeln till nyrekryteringen till de kriminella nätverken.

Den brottslighet som begås av gängen och nätverken gör stor skada i samhället och påverkar boende i områden där dessa kriminella har ett starkt grepp. För rättsväsendets del har det bland annat inneburit svårigheter att få människor att lämna information eller avlägga vittnesmål då de är rädda för repressalier. Ur rädslan har en tystnadskultur växt fram och förtroendet för rättsväsendet har skadats.

Mer måste göras för att tidigare stoppa ungas brottskarriärer och mer måste göras för att mer effektivt komma åt den grova brottsligheten. I detta ligger att utveckla metoder som på ett enklare och mer effektivt sätt kan användas för att tidigare upptäcka missbruk och brottslighet bland barn och unga, och för att förhindra att grova återfallsförbrytare återgår till sin kriminella verksamhet efter avtjänat straff.

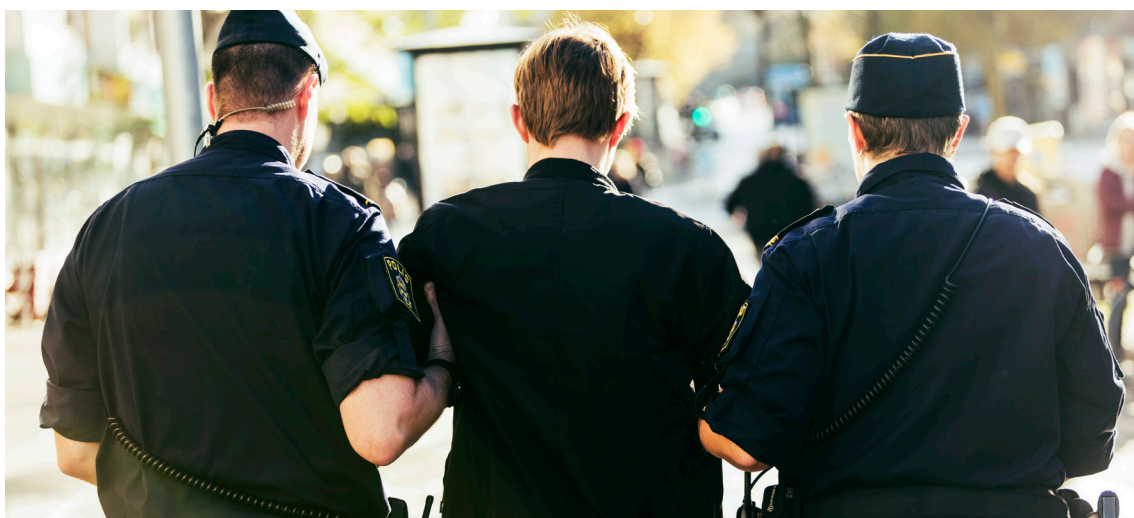
Därför vill Polisförbundet att:

44. Polismyndigheten inrättar specialiserade grupper på alla nivåer som jobbar mot narkotika, motsvarande de tidigare narkotikarotlarna, samt stärker samverkan med andra relevanta myndigheter kring narkotikarelaterad brottslighet.
45. Regeringen jobbar för att det europeiska data-lagingsdirektivet ändras så att operatörerna måste spara data, exempelvis telefonlistor, under en längre tid än i dag.
46. Regeringen utreder om den samlade brottsligheten ska kunna utgöra grund för domstolsbeslut om hemliga tvångsmedel.
47. Riksdagen beslutar att brott med misstänkt under 15 år alltid ska utredas för bevistalan om brottet är grovt samt om bevisningen är tillräcklig för att i motsvarande fall med en straffmyndig person väcka åtal.
48. Regering och riksdag värnar förbudet mot eget bruk av narkotika som ett instrument för att hejda en negativ utveckling bland unga i riskzonen.
49. Regeringen utreder vilka konsekvenser en övergång till en verkansbaserad definition av narkotika skulle få för konsekvenser i arbetet med att klassa nya narkotiska preparat.

50. Regeringen utreder om andra metoder som i dag finns för att avslöja narkotikabruk kan implementeras i svensk lagstiftning för att på ett enklare och snabbare sätt kunna identifiera missbruk bland unga.

Vidare vill Polisförbundet att:

51. Vittnesmål i högre utsträckning dokumenteras elektroniskt direkt på brottsplatsen för att minska risken för att övergrepp i rättsak eller andra påverkansförsök uppfattas som effektiva metoder för att tysta vittnen.
52. Regeringen utreder om uppgifter som lämnats tidigare i rättsprocessen enligt lag ska väga tyngre än de uppgifter som lämnas vid huvudförhandling i domstol.
53. Riksdagen beslutar att rätten att få vittnesmål uppspelade i form av ett videoförhör under huvudförhandling utökas till att gälla fler brottsoffer än barn för att minska incitamenten för gärningspersoner att komma med påtryckningar.
54. Regering och riksdag stärker vittnesskyddet utifrån de faktiska behoven.

(Se även kapitlet: Stärk förmågan mot terrorism, yttre säkerhetshot och gränsproblematik).

Öka gränsskyddets förmåga

Globaliseringen har haft en stor inverkan på samhällsutvecklingen, bland annat i form av öppnare gränser och ökad rörlighet för människor, varor och tjänster. Baksidan av det har – i sina mest extrema former – varit en förhöjd terrorhotnivå, terrorattacker samt smuggling av skjutvapen, handgranater och sprängmedel som används bland annat i konflikter mellan kriminella.

Internationella multikriminella ligor har inneburit en professionalisering av exempelvis verktygsstölder, fordonstölder och bostadsinbrott. Det har medfört

att varor av stora värden dagligen förs ut ur landet. Den fria rörligheten, reglerna för arbetskraftsinvandring och migrationen har också bidragit till att svartarbete ändrat karaktär och att ett systematiskt utnyttjande av personer i beroendeställning har ökat. Det har också skett en ökning av människohandelsliknande brottsupplägg inom EU där man bland annat utnyttjar människor för prostitution.

Även smugglingen av narkotika har ökat. För att mer effektivt komma åt olika former av brottslighet behöver gränsarbetet stärkas.

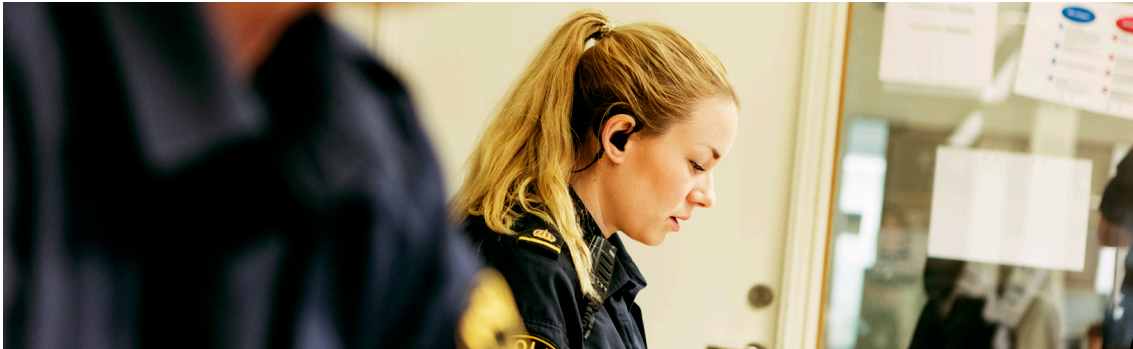

Därför vill Polisförbundet att:

- 55.** De brottsbekämpande myndigheterna ges möjligheter till ökade kontroller av såväl inkommande som utgående gods och fordon för att försvåra in- och utförsel av stulet gods, narkotika, vapen, sprängmedel och andra illegala varor.
- 56.** Lagen ändras så att biometrisk ansiktsgenkänning kan tillåtas vid passkontroller för att öka möjligheterna att ingripa mot misstänkta och efterlysta personer.
- 57.** Polismyndigheten ges effektiva och rättssäkra möjligheter till systematiska stickprovskontroller av personer eller fordon i gränsnära miljö, vid in- och utresa, utifrån polisiär information och erfarenhet.
- 58.** Regeringen tillsätter en utredning med syftet att ta reda på hur vi bäst skapar ett system för att verifiera identiteter med hjälp av biometri i syfte att stävja gränsöverskridande brottslighet och bedrägerier genom missbruk av identiteter.
- 59.** Riksdagen lagstiftar om att fartygsrederier blir skyldiga att lämna passagerarbokningsuppgifter på samma sätt som flygbolagen gör för en ökad möjlighet att kunna upptäcka brottslingar och brottslighet.
- 60.** Postlagen ändras för att göra det möjligt att kontrollera kurirpost och andra försändelser som misstänks innehålla narkotika, vapen eller andra olagliga varor.
- 61.** Den europeiska samverkan gällande det gränsöverskridande samarbetet stärks och att juridiska och operativa hinder för att fullt ut utnyttja alla verktyg för gränsöverskridande operativt polis-samarbete undanröjs.

Stärk förmågan mot terrorism, yttre säkerhetshot och gråzonsproblematik

Den terrorism och våldbejakande extremism som det senaste decenniet främst synts i Europa är en konsekvens av en radikaliserings av islamistiska och högerextrema grupperingar. Men även andra rörelser kan kopplas till dödliga dåd, eller utgör en potentiell risk att utvecklas till extrema grupperingar/individer med våld som metod.

Nazistiska och högerextrema organisationer har blivit mer synliga i det offentliga rummet genom en ökad aktivitet som inkluderar en ökad våldsanvändning. Grupperna utmanar allt oftare demokratiska krafter i samhället och risken för attentat riktade mot politiska mål är överhängande. Liknande hot och våld kommer från vänsterextrema rörelser även om de politiska målen är andra. Samtidigt kvarstår terrorhotet från islamistiska grupperingar och enskilda radikala individer.

Därför vill Polisförbundet att regering och riksdag:

- 62.** Låter de brottsbekämpande myndigheterna få tillgång till anonymiserade kommunikationstjänster (exempelvis appar) vid misstanke om grov brottslighet.
- 63.** Utreder om polismyndigheternas möjligheter att spara uppgifter i register är ändamålsenligt

reglerat i förhållande till kampen mot grov brottslighet eller mot personer med misstänkt koppling till terrorism och annan samhällshotande brottslighet.

- 64.** Ger polismyndigheterna tillgång till passregistrets biometriska data i form av fingeravtryck.
- 65.** Stärker den nationella och den regionala operativa förmågan för ökade möjligheter till flera pågående insatser i olika delar av landet.
- 66.** Gör en översyn av sekretesssystemet för att förenkla tillämpningen av reglerna för informationsdelning mellan myndigheter.

Samtidigt med ett ökat hot från terrorism och våldbejakande extremism har den så kallade gråzonsproblematiken ökat.

Gråzonsproblematik är när främmande makt agerar för att skaffa sig övertag mot andra länder. Sådana angrepp sker mot Sverige och mot alla sektorer i samhället. Dessa underrättelseaktiviteter har både breddats, fördjupats och intensifierats under senare år. Hemlig informationsinhämtning bedrivs för att få kunskapsövertag, nå säkerhetspolitiska mål och för att vid behov kunna påverka andra stater och stärka det egna landets makt utan att ge sig in i en väpnad konflikt.

(Se även kapitlet: Öka gränsskyddets förmåga).

”Säkerhetspolisen arbetar både aktivt och förebyggande för att motverka utländskt spioneri och annan verksamhet som kan hota rikets säkerhet”

Genom att påverka vår konkurrenskraft, vår integritet, självständighet, säkerhet och sammanhållning kan såväl vår ekonomi som vårt demokratiska samhälle destabiliseras.

Säkerhetspolisen arbetar både aktivt och förebyggande för att motverka utländskt spioneri och annan verksamhet som kan hota rikets säkerhet. Myndighetens verksamhet har dock utvecklats med tyngdpunkt på inhämtning av underrättelser för analys i syfte att motverka säkerhetshot. Därmed riskerar myndigheten att bli alltmer av en renodlad underrättelse-tjänst där man får svårare att bibehålla den polisiära brottsbekämpande förmågan.

Därför vill Polisförbundet att:

67. Säkerhetspolisen verkar för att höja andelen poliser och därmed höja myndighetens egen brottsbekämpande förmåga.

68. Säkerhetspolisen inrättas på fler orter för en ökad regional närvaro och ett ökat informationsutbyte och stärkt samarbete med Polismyndigheten.

69. Det utreds om dagens lagstiftning är tillräckligt stark för att motverka desinformation vars syfte är att destabilisera samhället.

70. Polismyndigheten säkerställer den polisiära kompetensen när det gäller så kallad gräzonsproblematik.

Prioritera det brottsförebyggande arbetet

Brottsligheten har sjunkit längre ner i åldrarna och otaliga exempel visar att kriminella nätverk som ägnar sig åt mycket grov brottslighet har som strategi att rekrytera icke straffmyndiga barn till sin verksamhet. Rekryteringen sker i hög utsträckning i de områden som klassas som utanförskapsområden, områden där socioekonomiska faktorer bidragit till att många människor lever segregerade från det övriga samhället.

Barn som lever i familjer med sämre socioekonomiska förhållanden, psykisk ohälsa, missbruk och våld, eller barn som har en egen hälsoproblematik som de inte får tillräcklig hjälp med, kan ha en extra sårbarhet och löpa en större risk att hamna i kriminalitet.

Samverkansinsatserna för att fånga upp dessa barn är sällan likvärdiga mellan kommuner och alltför ofta saknas de resurser som krävs för att göra skillnad.

Det brottsförebyggande arbetet inom Polismyndigheten blir återkommande nedprioriterat när de samlade resurserna inte räcker till. Alltför ofta medför resursbristen att områdespoliser som ska jobba förebyggande rycks till mer akut verksamhet. Även samverkan med andra viktiga aktörer är på sina håll bristfällig, inte minst för att det ofta saknas resurser även hos dessa verksamheter.

Forskning visar att det samhällsekonomiskt mest lönsamma är att genom tidiga insatser förhindra att olika former av problem hos barn utvecklas på ett sätt som senare i livet leder till brottslighet, skador, lidande och kostnader för rättsväsendet.

Därför vill Polisförbundet att:

- 71.** Polismyndigheten bemannar lokalpolisområdena utifrån behoven och arbetar närmare medborgarna utifrån de lokala problembilderna.
- 72.** Polismyndigheten tydliggör områdespolisernas roll och fredar dem för brottsförebyggande och relationsskapande arbete.
- 73.** Polismyndigheten renodlar kommunpolisernas uppdrag.
- 74.** Kommunerna inrättar sociala insatsgrupper i grundskolor där behov finns och där olika verksamheter kan koordinera insatser för att fånga upp barn i kriminalitet eller med risk att hamna i kriminalitet.
- 75.** Regeringen och Regeringskansliet stärker samverkan för en ökad helhetssyn kring hur samhällets samlade resurs för det brottsförebyggande arbetet hanteras bäst.
- 76.** Regeringen tydliggör det brottsförebyggande ansvaret för olika aktörer samt vilka skyldigheter de har att samverka.

Stärk arbetet mot barn- och relationsvåld samt brott med hedersmotiv

Frihet från våld är en mänsklig rättighet. Våld i nära relation samt hedersrelaterat våld och förtryck frångår denna rättighet och utgör därför ett allvarligt brott mot de mänskliga rättigheterna och får konsekvenser för såväl individer som för samhället i stort.

”Våldet orsakar därmed både psykiskt och fysiskt lidande och utgör på grund av sin omfattning ett folkhälsoproblem”

Den här typen av våld och förtryck påverkar hela livssituationen för de utsatta genom att de blir skadade, hotade, kränkta och frångår sin fria vilja. Våldet orsakar därmed både psykiskt och fysiskt lidande och utgör på grund av sin omfattning ett folkhälsoproblem.

Att våldet ofta utövas i hemmet, av människor till vilka den utsatte har ett beroendeförhållande, gör brotten svårare att upptäcka, oavsett om den utsatte är en vuxen eller ett barn.

För att värna den mänskliga rättigheten till frihet från våld behöver mer göras för att bemöta den här typen av brott.

Därför vill Polisförbundet att:

77. Samhällets stöd till verksamheter som hjälper personer att lämna relationsvåld eller hedersrelaterat våld och förtryck stärks.

78. Det i varje län inrättas kvinnofridsmottagningar till vilka den som utsatts för våld, hot eller sexuella övergrepp kan vända sig.

79. Arbetsätt motsvarande barnahus införs även i de delar i landet där sådana nu saknas samt att bemötande, stöd och skydd vid dessa är likvärdigt över landet.

80. Det utarbetas förbättrade rutiner för polis, åklagare och domare med fokus på utveckling och effektivisering av hantering av ärenden som rör brott i nära relation, samt att ovanstående yrkesgrupper ges särskild utbildning för denna typ av brott.

81. Barn som bevittnat våld mellan målsägande ges straffrättslig status som målsägare.

82. Sverige, enligt rekommendation från FN:s barnrättskommitté, skapar ett sammanhållet och samordnat skyddssystem för barn och samtidigt arbetar för att öka kunskapen kring våld mot barn.

83. Det utarbetas förbättrade rutiner för polis, åklagare och domare med fokus på utveckling och effektivisering av hantering av ärenden som rör hedersbrott samt att dessa yrkesgrupper får särskild utbildning om denna typ av brottslighet.

84. Det införs utreseförbud och en möjlighet att beslagta pass i de fall barn riskerar att föras ut ur landet mot sin vilja samt riskerar att utsättas för bortgifte, könsstympning eller uppfostringsresor.

85. Det utreds om det finns fördelar med en lagstiftad skyldighet för tjänstemän som möter vuxna i sin yrkesroll att polisanmäla misstänkta fall av hedersrelaterat våld och förtryck till polisen.

(Se även punkter om vittnesmål och vittnesskydd i kapitlet: Bekämpa grov organiserad brottslighet och gängkriminalitet).

Skydda de som skyddar¹

Den värld poliser verkar i har inte bara blivit mer komplex och snabbföränderlig. Den har också blivit mer våldsam.

Väldet mot poliser har ändrat karaktär och blivit grövre. Det sker oftare och är mer utstuderat, ibland med enda syfte att attackera en samhällsbärande yrkesgrupp. Vi har till och med sett attacker med skjutvapen och sprängmedel riktade mot specifika poliser.

Samtidigt med den här utvecklingen har polisbristen inneburit en egen risk i sig men också lett till att det inte alltid funnits utrymme att utveckla och uppdatera polisers

kunskaper och förmågor på det sätt som varit nödvändigt. Ytterligare en konsekvens av polisbristen är att poliser i allt högre grad ensamarbetar med yrkesgrupper som inte har de kunskaper, befogenheter, skyldigheter och den utrustning och utbildning som potentiellt farliga situationer kräver.

Poliser, vars uppgift det är att skydda andra, måste själva vara skyddade. Bara så ges de bästa möjliga förutsättningar att med bibehållen säkerhet och rättssäkerhet upprätthålla lag och ordning samt värna människors demokratiska rättigheter.

1. Se fler och mer detaljerade förslag i Polisförbundets arbetsmiljöpolitiska program.

Därför vill Polisförbundet att polismyndigheterna:

- 86. Tillser att ensamarbete inte förekommer när det finns risk för hot eller våld.
- 87. Säkrar arbetsplatser genom att tillse att det finns en tillräcklig andel poliser för att arbetsplatsen ska vara säker.
- 88. Säkerställer att skalskyddet på stationer och arbetsplatser är behovsanpassat samt tillser att även personalparkeringar är skyddade.
- 89. Tillser att all skyddsutrustning är personlig och utprovad.
- 90. Ger alla poliser i yttre tjänst tillgång till tung skyddsutrustning som är personlig.
- 91. Ökar möjligheterna till adekvat polistaktisk träning genom uppbyggnaden av ett nationellt taktiskt träningscenter.

Polisförbundet vill också att allvaret i att utsätta poliser för hot och våld inskräps genom att:

- 92. Hot och våld mot poliser definieras som ett brott mot staten och demokratin.
- 93. Straffet för hot och våld mot tjänsteman, brott av normalgraden, skärps.

I ljuset av den ökade beväpningen bland kriminella är det också ännu viktigare än tidigare att polisens rätt att skjuta i laga befogenhet anpassas på ett sådant sätt att risken för dödsfall minimeras för såväl poliser som för misstänkta gärningsmän.

Därför vill Polisförbundet att:

- 94. Skjutkungörelsens ersätts med en lagstiftning anpassad till den verklighet och vardag poliskåren verkar i.

Hoten mot enskilda poliser har blivit mer personliga och riktar in sig på privatlivet. På nätet är det lätt för den som har namnet på en polis att leta rätt på information som gör att hoten även kan riktas mot anhöriga.

Därför vill Polisförbundet att:

- 95. Riksdagen beslutar om en lättare form av skyddade personuppgifter som kan beviljas även vid en abstrakt hotbild och som genom en mindre strikt form av sekretess inte är lika ingripande för den enskilde, exempelvis genom att uppgifter kan lämnas till myndigheter, banker och försäkringsbolag.
- 96. Polisens identitetsuppgifter i rättshandlingar ersätts med tjänstenummer.
- 97. Arbetsgivaren betalar ut tildömt skadestånd till anställda, samt övertar fordran mot gärningsmannen.
- 98. Riksdagen beslutar att polisens anhöriga kan ges en lättare form av skyddade personuppgifter om behov finns.
- 99. Regeringen utreder rätten till ersättning för anhöriga till poliser som utsatts för jobbrelaterat hot och våld, eller som själva blivit utsatta för att de har koppling till en polis, ska utredas.

Beslutat av Polisförbundets kongress 2020.